

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
Müfettişliđi

BAŞMÜFETTİŞ : İzzet YILDIRIM

RAPORUN CİNSİ : İnceleme Raporu

KONU : İngiltere'deki plastik ve fonetik sanatlar alanlarındaki uygulamaların incelenmesidir.

ÖNERİ : Raporunda belirtilmiştir.

RAPORUN

Tarih ve Sayısı

Sayfa ve Ek Adedi

Verildiđi Yer

27/04-2001-9/2

15-10

Teftiş Kurulu Başkanlığı



I. GİRİŞ :

Teftiş Kurulu Başkanlığının 07/07/2000 tarih ve 1196 sayılı emirleriyle buna bağlı 07/07/2000 tarih ve 1185 sayılı Bakan Onayı gereğince yapılan inceleme ve araştırma sonucunda işbu rapor düzenlenmiştir.

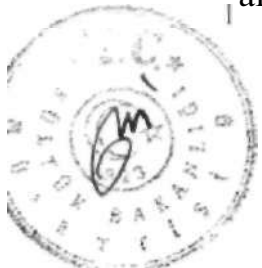
II. KONU :

İngiltere'deki plastik ve fonetik sanatlar alanlarındaki mevcut durumun ne olduğu, gelişmenin nasıl sağlandığı, bu alandaki gelişmenin sağlanmasında ne gibi ekonomik ve sosyal tedbirler alındığı, plastik ve fonetik sanat hizmetlerinin bölümleri, materyal ve standart malzeme durumu ile bu hizmetlerin insanlara ulaştırılmasına kadar geçirilen aşamalar ve uygulanan teknikler inceleme ve araştırmamızın konusunu oluşturmuştur.

III. İNCELEME-ARAŞTIRMA :

Teftiş Kurulu Başkanlığının 07/07/2000 tarih ve 1196 sayılı emirleriyle buna bağlı 07/07/2000 tarih ve 1185 sayılı Bakan Onayı (Ek: 1, 2) gereğince, Raporumuzun "Konu" bölümünde yer alan hususlarla ilgili olarak Londra'daki plastik sanatlarla ilgili önemli galerilerde incelemelerde bulunulmuş, bu kuruluşlardaki yetkililerle olabildiğince direkt olarak görüşme yoluyla uygulamalarla ilgili bilgi edinilmeye çalışılmış, gerek inceleme yapılan galeri kütüphanelerinden, gerekse üniversite kütüphanelerinden inceleme konularıyla ilgili olarak belge ve doküman sağlanmış, İngiltere Kültür Medya ve Spor Departmanı istatistiklerinden yararlanılmış, ayrıca piyasada satışta bulunan bazı yayınlar sağlanarak gerekli bilgi ve belgeler derlenmeye çalışılmıştır.

İnceleme ve araştırma konusu plastik ve fonetik sanatlar alanındaki uygulamalar olmakla birlikte; gerek örneklerinin çokluğu ve fiziki olarak daha kurumsal nitelikte olduğu gözlenen, gerekse ülkemizdeki müze ve galerilerle bazı uygulamaları yönünden benzerlik gösteren "Plastik Sanatlar" alanındaki inceleme ve araştırmalara ağırlık verilmiş, "Fonetik Sanatlar" ile ilgili inceleme ve araştırma ise daha çok bilgi ve doküman temini yoluyla yapılmıştır. Bu nedenle, aynı araştırma ve inceleme konusu kapsamında yer almakla birlikte, nitelikleri ve kurumsal işleyişleri yönünden herhangi bir benzerlikleri bulunmayan bu iki ayrı kültürel faaliyet alanındaki inceleme ve araştırmanın raporda da ayrı başlıklar altında değerlendirilmesinin yerinde olacağı düşünülmüştür. Gerek plastik sanatlar



gerekse fonetik sanatlar alanlarındaki uygulamalara geçmeden önce İngiltere'deki kültürel olayların organizasyonunun genel çerçevesinin değerlendirilmesi yararlı olacaktır.

A) İngiltere'deki Genel Kültürel Yapı:

a) Hükümet Politikası:

The Department for Culture, Media and Sport (DCMS) (Kültür, Medya ve Spor Departmanı) Devlet Bakanlığına bağlı olarak, İngiltere'deki ulusal müze, sanat galerileri, İngiltere Sanat Konseyi (*The Arts Council of England*), İngiltere Ulusal Kütüphanesi (*The British Library*) ve diğer ulusal sanat ve tarihi miraslarla ilgili hükümet politikaları ve yönetim harcamaları konusunda yetki ve karar sahibidir.

Galler, İskoçya ve Kuzey İrlanda'dan sorumlu Devlet Bakanlığı, bu ülkelerdeki ulusal müze, galeri, kütüphane ve kendi sanat konseylerinden sorumludurlar.

Ulusal müze ve galeriler kendi kaynaklarını -örneğin ticaret yoluyla- artırmaya çalışırlar. Hükümet kaynakları ve fonları sanat organizasyonlarına Sanat Konseyi, İngiliz Film Enstitüsü (BFI) ve Scottish Screen (İskoç Film Kurumu) gibi kurumlar tarafından dolaylı yollardan olarak dağıtılır. Bu uygulama, fon dağıtım kararlarında politik etkilerden uzak kalınmasına yardımcı olur ve bu yolla kaynaklar en uygun yapımlara tahsis edilir. DCMS Bütçesi 1999/2000 yılındaki 912 milyon paunddan (yaklaşık 1 katrilyon 700 Trilyon TL), 2000/2001 yıllarında 1.038 milyon paunda (yaklaşık 1 katrilyon 900 trilyon TL) yükseltilmiştir. Bu rakamın 100 milyon paundunun (yaklaşık 180 trilyon TL) müze ve galerilere, Bağımsız bir kurul tarafından, tahsis edilen bu ödeneklerin standartların yükseltilmesinde kullanılıp-kullanılmadığını denetlenmektedir.

Department For Culture, Media and Sport (DCMS) aşağıdaki dört konuda yaratıcılığın gelişmesi için faaliyet göstermektedir.

Giriş (Access) : Mümkün olduğunca çok kişiye kaliteli iş deneyimi şansı sağlamak,

Mükemmeliyet (Excellence): Hükümet desteğini en güçlü, etkili ve yenilikçi bir şekilde kullanırmak,

Eğitim (Education): Yaratıcılığı engellemeyecek resmi ve daha ileri bir

eğitim sağlamak,

Ekonomik Değer (*Economic Value*): Yaratıcı sektörler aracılığıyla tam istihdamı sağlayarak hükümete yardımcı olmak.

1997 Yılında başlıca üyeleri, işadamları, medya temsilcileri, dizayn, müzik ve film konularıyla ilgili temsilcisi ile Hükümet temsilcisinden oluşan Yaratıcı Endüstriler Görev Gücü kurularak, Hükümet ile endüstriler arasında ilk defa resmi bir bağlantı sağlanmıştır. Kuruluşun amacı, eğitim ve mesleki eğitimi geliştirerek insanları yaratıcı girişimciliğe hazırlamak, yaratıcı ürün ve hizmetlerin tanıtımı ve ihracı konusunda Dünya'nın ilgisini çekmek ve Dünya ölçeğinde güvenli telif anlaşmaları yapmaktır.

b) Sanat Konseyleri (*Arts Councils*)

Hükümet tarafından ayrılan ödenekler ile milli piyango idaresi tarafından kültürel harcamalar için ayrılan fonların dağıtımında ana kanal İngiltere, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda Sanat Konseyleridir. Bunların amaçları; sanatı geliştirmek ve iyileştirmek, sanatı herkes tarafından daha kolay erişilebilir hale getirmek, hükümet, mahalli idareler ve diğer kültürel organizasyonlarla işbirliği yaparak onlara önerilerde bulunmaktır.

Sanat Konseyleri, sadece sanat merkezleri, opera, tiyatro, dans şirketlerine değil, bunların yanında gezici tiyatrolara, deneyimli sahne gruplarına ve edebi organizasyonlara da parasal yardımda bulunmaktadır. Sanat Konseyleri, yapmakta oldukları yardımları, sponsorluk kurumu veya mahalli otoritelerin yardımlarıyla artırma yönünde çalışmalar da yapmaktadır. Ayrıca, sahne sanatları, görsel sanatlar ile edebiyat alanlarında eğitimin artırılması yönünde de yardımlarda bulunmaktadır.

İngiltere Sanat Konseyi (*The Arts Council of England (ACE)*) İngiltere'deki resmi ve özel kişi ve kurumlara destekte bulunan ulusal stratejik sanat otoritesidir. Esas mali kaynaklarını 10 Bölgesel Sanat Kurulu'na (*Regional Arts Boards-RABs*) dağıtır. Paranın diğer kaynakları Bölgesel Sanat Kurulları'nın kaynakları, İngiltere Film Enstitüsü (BFI) ve Sanatkarlar Konseyi (*Crafts Council*) ve diğer yerel otoritelerdir.

1998 yılına kadar 23 üyeden oluşan İngiltere Sanat Konseyi'nin üye sayısı bu tarihte 13'e düşürülmüştür. Bunun nedeni Konsey kararlarını alınmasında karşılaşılan güçlüklerdir. Konsey, eğitim, sanat alanlarındaki boşluğun doldurulması ve okullarla eğitim kurumları ile sanat arasında bir köprü kurulması

4

ve geniş alanlarda etnik sanatın geliştirilmesi ve geniş kitlelere ulaştırılması konularında birtakım reformlar da yaptı. Bu yolla, yardımların daha geniş kitlelere etkin ve dengeli bir şekilde dağıtımının sağlanması ve sürekli yardım alma garantisi bulunmayan kişi ve kurumlara yardımda bulunması sağlandı.

c) Finansman :

İngiltere'de 1998/99 döneminde İngiltere Kültür, Medya ve Spor Departmanınca (*The Department for Culture, Media and Sports (DMCS)*) planlanan kültürel harcamalar; müze ve galeriler için 209 milyon paund, görsel ve sahne sanatları için 198 milyon paund, yayın ve medya için 99 milyon paund ve kütüphaneler için ise 90 milyon paund olmuştur. Buna ilaveten Sanatkarlar Konseyi'nin (*Crafts Council*) 84.6 milyon paundluk yardımı da Sanat Konseyi (ACE) tarafından dağıtılmıştır. Sanat Konseyi ayrıca Milli Piyango İdaresi'nin (*The National Lottery*) yıllık 250 milyon paundluk fonunun da dağıtımını yapmaktadır.

1998/99 sezonunda İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda Sanat Konseyleri tarafından dağıtılan yardımlar ise sırasıyla, 26.9, 14.3 ve 6.7 milyon paund olmuştur.

İskoçya'da İskoçya Ulusal Galerisi, müzeler ve Ulusal Kütüphane'ye 36.5 milyon paund yardım temin edilmiş iken, Galler'de Galler Ulusal Müzesi ve Kütüphanesi'ne 18.4 milyon paund yardım sağlanmıştır. Aynı dönemde Kuzey İrlanda Eğitim Bakanlığı Ulusal Müze'ye 9.1 milyon paund yardımda bulunmuştur.

d) Milli Piyango (*National Lottery*)

Milli Piyango Yasası çerçevesinde daha fazla yardımda bulunması konusu yeniden değerlendirilmiştir. Bu amaçla, Bilim, Teknoloji ve Sanata Ulusal Bağış (*National Endowment for Science, Technology and the Arts-NESTA*) oluşturulmuştur. Yeni Fırsatlar Fonu (*New Opportunities Fund*) aracılığıyla yardım alma konusunda dezavantajlı topluluklara yardım yapılmaktadır. Sanat Konseyi ve Kültürel Miras Piyango Fonu'ndan (*Heritage Lottery Fund*) 1998 yazına kadar sanat projeleri için 1.645 milyon paund yardımda bulunulacağı açıklanmıştır. Edinburgh- Dance Base Ltd. Şti'ne 4.9 milyon paund, Herkes İçin Sanat Programı çerçevesinde görme engelliler için 360.000 pound yardımda bulunulmuştur. Herkes İçin Sanat Programı çerçevesinde 1996 Kasım-1998 Mayıs aylarında, genç ve gönüllülere, toplam değeri 8.4 milyon paund olan ve 500 ila 5000 paund arasında değişen 2.070 adet ödül verilmiştir. Bunların toplam 297.000 paundluk 65 adedi

fe.

siyah ve etnik azınlıklara verilmiştir.

İngiltere Kültür, Medya ve Spor Departmanı (DCMS) Yeni İzleyici Fonuna , özellikle genç İzleyicilerin sanat etkinliklerinden yararlanması için 5 milyon paund ödenek ayırmıştır.

Bu ödenekten;

- 2 milyon paundu seyirci sayısının artırılması, bunun da 300.000 paundluk kısmı özellikle genç izleyicileri teşvik amacıyla
 - 1.75 milyon paundu tur şirketlerine,ekstra tur düzenlemeleri için,
 - 500.000 paundu orkestra ve topluluklara iç ve taşra şehirlerine müzik götürmeleri için,
 - 750.000 paundu kültürel ve sosyal yönden mahrum olan bölgelere yardım için
- verilmiştir.

e) NESTA (*National Endowment for Science, Tecnology and the Arts*)

Yeteneğe Ulusal Güven olarak tanımlanabilecek NESTA Milli Piyango'dan üç hedefin gerçekleştirilmesi için 200 milyon paundluk fon sağlamıştır. NESTA'nın hedefleri şunlardır:

- Bireysel yeteneklerini geliştirebilmeleri için yetenekli kişilere yardımda bulunulması,
- Uluslararası standartta hizmet ve üretimde bulunma konusunda yaratıcılıkların geliştirilmesi,
- Yaratıcı endüstriler, bilim ve teknoloji alanlarında halkın beğeni duygusunun geliştirilmesi ve ulusal yaratıcılığın öneminin geniş kitlelerce anlaşılması için davranışların değiştirilmesidir.

f) Yerel Kuruluşlar :

Yerel kuruluşlar, yaklaşık 1000 adet yerel müze, sanat galerisi ve halk kütüphanesinin çalışmalarına katkıda bulunurlar. Ayrıca, orkestra, tiyatro, opera ve

bale şirketlerine de profesyonel veya gönüllü katkıda bulunulmasını sağlarlar. Bu otoriteler, yeni veya dönüştürülmüş binaların fiyat veya onarımlarına katkı veya kültürel aktivitelere direkt veya endirekt katılma yoluyla sektörü teşvik ederler. İngiltere ölçeğinde, 1997/98 sezonunda yerel kuruluşların kültürel harcamalara katkısı yaklaşık 194 milyon paund olarak hesaplanmıştır.

Londra'daki yerel otoritelerden "*Corporation of London*" 1997/98 sezonunda yaklaşık 45 milyon paundluk destekle Devlet ve BBC'den sonra sanata en büyük katkıda bulunan üçüncü kurum olmuştur. Şirket kendisine ait olan ve Avrupa'nın en büyük sanat ve konferans merkezi niteliğindeki "*Barbican Centre*"i idare ve finanse etmekte, "*RSC*" ve "*London Symphony Orcestra*"nm patronu durumunda bulunmakta ve Guildhal Müzik ve Drama Okulu'nu (*Guildhall School of Music and Drama*) yönetip finanse etmektedir.

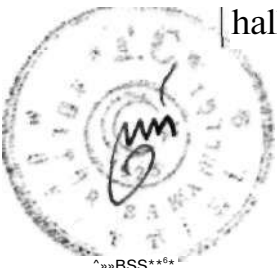
g) Sponsorluk (*Business Sponsorship*)

Sanat Sponsorluğu 1997 yılında % 20 artarak 95.6 milyon paunda ulaşmıştır. *Llyods Bank*, *BT*, *Marks and Spencer* ve *Ernst ve Young* en büyük yardımda bulunan kuruluşlardır. *Canon UK*, *Viktoria* ve *Albert Müzesi*'nin fotoğraf galerisinin kurulması için 1.2 milyon paund vermiştir. Kültür, Medya ve Spor Departmanı (DCMS) adına görev yapan Sanat Sponsorluğu Birliği (*The Association for Sponsorship of the Arts (ABSA)*) tarafından yönetilen "*The Pairing Scheme for the Arts*" Büyük Britanya'daki firmaları kültürel aktivitelere destek olmaları konusunda teşvik edici çalışmalarda bulunmaktadır. Bu proje ile 1994 yılından 1998 yılına kadar 42 milyon paundu Hükümet'ten olmak üzere toplam 128 milyon paundluk yardım sağlanmıştır.

Sanat Sponsorluğu Birliği'nin (ABSA) Kültür ve Ekonomi İçin Yaratıcı Forum projesi çerçevesinde iş dünyası ile sanat kuruluşları arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması konularında araştırmalar yapılmaktadır. Bu forumda, aralarında Halifax, Orange, Natwest gibi büyük grupların da bulunduğu 18 iş dünyası temsilcisi ile kültürel pazarlama ve yönetim konularında part-time gönüllü olarak çalışan kişiler görev yapmaktadır.

h) Kültürel Çeşitlilik :

İngiltere Sanat Konseyi (ACE) ve Bölgesel Sanat Kuruluşları (RABs) kültürel çeşitliliğin bugünkü İngiliz toplumuna etkisini kabul etmektedirler. Bu kurumlar, örneğin Hindistan müziğindeki melez formlardan klasik danslarına kadar her türlü çalışmaya fırsat yaratmayı amaçlamaktadırlar. Afrika'nın önde gelen halk danslarından Adzido gibi dans grupları ile Talawa gibi tiyatro grupları da yine



kültürel çeşitliliğe bakış açısından desteklenmektedir. Britanya'ya Caribbean ülkelerinden göç edenlerin geleneksel olarak düzenledikleri ve Avrupa'nın en büyük ve ünlü sokak festivali olan Notting Hill Karnavalı da teşvik edilip desteklenmektedir.

i) Özürlülere Sanat:

Özürlülere Ulusal Sanat Formu (*The National Disability Arts Forum*) ve Candoco gibi özürsüz ve özürsüz dansçılardan oluşan yaratıcı ulusal organizasyonlar Sanat Konseyi (ACE) tarafından desteklenmektedir. ACE ayrıca, özürsüzler için iş imkanı yaratmak amacıyla çıraklık eğitimi olan RSC, okullarda özürsüz sanatçı yetiştirilmesi projesi olan SAC gibi projelere destek vererek, özürsüzlerin yaratıcılığını geliştirmeyi de amaçlamaktadır. Özürlülerin sanat faaliyetlerinden yararlanmasına ilişkin tüm maddi yardımlar Milli Piyango tarafından finanse edilmektedir. Kültür, Medya ve Spor Departmanı (DCMS) fiziksel ve sayısal olarak özürsüzler için gerekli fonların artışı sağlamak amacıyla "*ADAPT Trust*" kanalıyla maddi katkı sağlamaktadır.

j) Sanat Merkezleri (Arts Centres):

Britanya'daki 200'ün üzerinde sanat merkezi, özellikle eğitim projeleri olmak üzere, sanat aktivitelerinde yer alma ve özel sanat olaylarını anlama bakımından insanlara fırsat yaratmaktadır. Hemen hemen bütün sanat merkezleri, hizmetlerinde gönüllüleri istihdam etmekle birlikte, profesyonelce yönetilirler. Bunlara Sanat Konseyi ve Bölgesel Sanat Kurumları yardımcı bulunurlar. İngiltere Sanat Konseyi (ACE) Londra'da bulunan "*South Bank Centre*" ve "*Institute of Contemporary Arts*" adlı iki kuruma maddi destek sağlamaktadır. Birçok tiyatro ve sanat galerisinde diğer sanat etkinlikleri gerekli kolaylıklar sağlanmaktadır.

k) British Council:

"*The British Council*", İngiliz yaratıcılığı, edebiyatı ve modasının Dünya'ya tanıtılması, İngiltere'deki kültürel çeşitlilik üzerine ışık tutulması çalışmalarında bulunur. British Council bu çalışmalarını Dışişleri Bakanlığı, İngiliz Uluslar Topluluğu, Sanat Konseyi ve Sanatkarlar Konseyi ile birlikte yürütür. Diğer ülke sanat ve sanatçılarının İngiltere'ye akışını teşvik eder.

k) Yayın Faaliyetleri:

BBC radyo ve televizyonu ile bağımsız şirketler, tiyatro, opera, bale ve müzik alanlarında genel sanat-magazin programları ve belgesel yayınlar

yapmaktadır. Bu yayınlar, başta Prix İtalia ve Montreux Festivali olmak üzere pek çok uluslar arası organizasyon tarafından ödüllendirilmiştir. Bağımsız televizyon şirketleri de kendi bölgelerinde sanatın ilerlemesini teşvik amacıyla ödüller vermektedirler.

BBC, İngiltere'nin birçok profesyonel müzisyeninin çalıştığı 5 orkestranın da sahibidir. Radio 3'de her hafta yaklaşık 40 saat klasik müzik yayını yapılmaktadır. BBC Radio 1'de Rock ve Pop, Radio 2'de halk müziği ve hafif müzik yayınları yapılmaktadır. BBC her yaz Royal Albert Hall'de düzenlenen Dünya'nın en büyük gezici konserlerini tanımlamakta ve yayınlamaktadır. Bu konserlere sadece İngiliz sanatçıları değil Dünya'nın her yanından orkestra şefleri sanatçı ve solistler de davet edilmektedir. En geniş anlamda müzik çeşitleri organizasyon programında yer almaktadır.

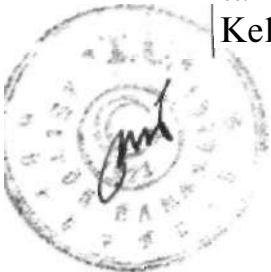
m) Festivaller :

İngiltere'de her yıl 500 civarında profesyonel sanat festivali düzenlenmektedir. Ağustos-Eylül aylarında düzenlenen Edinburg Festivali'nin özel bir yeri ve prestiji vardır. 1998 yılındaki festivalde 170 ayrı müzik, tiyatro, opera ve bale grubu yer almış ve her zevk ve inançtaki izleyiciye uygun gösteriler yapılmıştır. 1998 yılında ayrıca 63 farklı mekanda 1309 gösteri ve 16.141 adet müzik konseri düzenlenmiştir. Uluslararası Film ve Televizyon Festivali ve Kitap Festivali Edinburg'taki diğer etkinlikler arasında yer almaktadır. "*Clerical Medical Jazz Weekend*" ve "*Bath Contemporary Music Weekend*" caz müziği alanında Dünya'nın dikkatini buraya çeken etkinliklerdir. Temmuz ayındaki Cheltenham Uluslararası Müzik Festivali'nde modern İngiliz çalışmalarını sergilenmektedir.

B) Plastik Sanatlar'la ilgili Uygulamalar :

İngiltere'de plastik sanatlar alanında çok sayıda resmi ve özel galeri bulunduğu anlaşılınca birlikte, bunlardan Londra'da bulunan *National Gallery*, *National Portrait Gallery* ve *Tate Gallery*'rim diğerlerinden daha özel bir konuma sahip oldukları tespit edildiğinden, bu alandaki incelemelerimiz, özellikle *National Gallery* 'de olmak üzere bu üç kurumda gerçekleştirilmiştir.

Aralarında *National Gallery*, *National Portrait Gallery* ve *Tate Gallery*'nin de bulunduğu galeri ve müzelere "*Museums and Galleries Act 1992*" adlı yasa çerçevesinde faaliyet göstermektedirler. Bu yasa ile her üç kurum içinde ana yönetim organları olan "*Board of Trustee*"ler oluşturulmuştur. "*Trustee*" kavramı tamamen aynı olmamakla birlikte ülkemizdeki vakıf uygulamasına benzemektedir. Kelime anlamı ise "*kendisine emanet edilen mal ve eşya konusunda güven veren*"



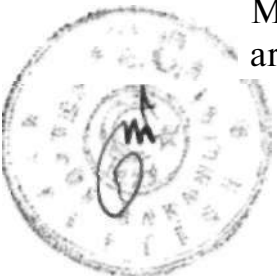
şeklinde çevrilebilir. "Board of Trustee" ise bu kurumları yönetmek üzere yukarıda sözü edilen yasa ile oluşturulan yönetim kurullarını (Mütevveli Heyet) ifade etmektedir. Söz konusu yasa ile oluşturulan *The Board of Trustees of National Gallery*, *The Board of Trustees of Portrait Gallery* ve *The Board of Trustees of Tate Gallery'nin* bu yönetim organlarının görev, yetki ve sorumlulukları, üye ve başkanının atanma koşulları, görev süreleri ve değiştirilme şekilleri, yönetim organlarının kurumlarını yönetirken gerek duydukları mevzuatı nasıl düzenleyecekleri, anılan kurum çalışanlarının statüleri, ödenek durumları ve ödeneklerin harcanma şekilleri vb. konularda ayrıntılı düzenleme yapılmıştır. Müzeler ve Galeriler Kanunu 1992 şeklinde çevirebileceğimiz "*Museums and Galleries Act 1992*" ile oluşturulan bu yönetim organlarının, örnek olarak incelediğimiz *National Gallery* yönetimindeki rolü ilerideki bölümlerde ayrıntılı olarak değerlendirilecektir.

Plastik Sanatlar konusunda örnek olarak alıp incelemelerde bulunduğumuz *National Gallery*, *National Portrait Gallery* ve *Tate Gallery'* den *National Gallery'de* ayrıntılı incelemelerde bulunulmuştur. Plastik sanatlar alanındaki uygulamalara örnek olarak *The National Gallery'nin* işleyişi ele alınıp anlatılacaktır.

The National Gallery

Müfettişliğimizce *The National Gallery'de* yapılan incelemeler sırasında Galeri yönetiminin İdari İşlerden sorumlu Müdür Yardımcısı John MacAuslan ile yaklaşık 2 saat görüşülmüş, görüşme sırasında Galeri ile ilgili her konuda kendisinden bilgi edinilmeye çalışılmıştır. Görüşmeden elde edilen bilgilere de esas teşkil etmek üzere kendilerinden istenilen bilgi ve belgeler, görüşmeyi müteakip Galeri'nin 22/11/2000 tarihli yazısı (Ek.:3) ekinde, Londra Büyükelçiliği, Kültür Müşavirliği kanalıyla Müfettişliğimize intikal ettirilmiştir.

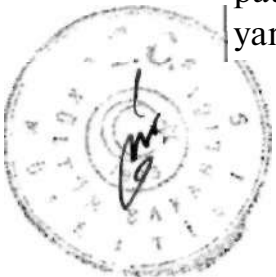
The National Gallery Direktör Yardımcısı John MacAuslan ile yaptığımız görüşmeden ve görüşme sonrasında sağlanan belgelerden elde edilen bilgilere göre; *National Gallery* müzeler ve galerilerin kuruluş yasası olan "*Museums and Galleries Act 1992*" ile oluşturulan *The Board of Trustees of National Gallery* tarafından yönetilmektedir. Galerinin en üst yönetim organı olan bu Kurul 14 üyeden oluşmakta olup her üyenin görev süresi 5 yıldır. Bu süre 2 yıl uzatılabilmektedir. Görev süresi biten üyenin yerine atanacak yeni üye "*Board of Trustee*" tarafından önerilmekte ve hükümet tarafından atanmaktadır. "*Board of Trustee*" üyelerinin Hükümet tarafından atanması, Galeri ile Hükümet veya Kültür Medya ve Spor Departmanı (*Department for Culture, Media and Sport -DCMS*) arasında hiyerarşik bir ilişki varmış gibi gözükse de, bu ilişki Galeri'nin Kültür



Medya ve Spor Departmanına (DCMS) bağlı bir birim olması gibi bir sonuç doğurmamaktadır. Çünkü Galerinin yönetiminin bir de kamusal yönü (*Public Wing*) vardır ki, bu nitelik olarak Galeriyi direkt Devlete bağlı kurumlardan ayırmaktadır. Bu nedenledir ki, Devlete direkt bağlı kurumlarda çalışan personele Devlet Memuru "*Sivil Servant*" denildiği halde, Galeri ve benzeri Trustee'ler tarafından yönetilen kurumlarda çalışan personele kamu görevlisi "*Public Servant*" denilmektedir. Kamunun Galeri üzerindeki etkisi yardımlar ve kamuoyu denetimi yoluyla olmaktadır. Yardımların organizasyonu her birimde bir yardım kurumu (*Charity*) bulunmaktadır. Halk bu kurumların faaliyetlerine katılmak, yardım kurumlarına üye olmak ve bağışta bulunmak gibi yollarla hem Galeri'nin faaliyetlerine katılmakta, hem de etkin bir denetimde bulunabilmektedir. Kamuoyunun bu katılımı ve etkisi, kurumlara özerk bir nitelik kazandırmakta olup, bu kurumların yönetimlerine yapılan üye atamalarında objektif davranmaları sonucunu doğurmaktadır. Buraya kadar anlatılanlardan da anlaşılacağı üzere, Galeri yönetiminde, sırasıyla Hükümet ve Kültür, Medya ve Spor Departmanı Galeri Yönetim Organına (*Board* o/Trustee,) yaptığı atamalar yoluyla, kamuoyu da yardım kurumları (*Charity*) yoluyla etkide ve katkıda bulunmakta, ancak bu etki ve katkı "*Board of Trustee*"nin yönetiminde tam kesin yetkili olmasına ve bağımsız davranabilmesine engel teşkil etmemektedir.

Galeri'nin en üst yönetim organı olan *The Board of Trustee of the National Gallery* nin en önemli fonksiyonların birisi Galeri Direktörünü atamaktır. Direktörün altında her biri belirli alanlardan sorumlu 8 Direktör Yardımcısı ve bunlara bağlı hiyerarşik yapı içerisinde diğer yönetim şeması oluşmakta (Ek: 4), Personel direktöre karşı, direktör de Trustee'ye karşı sorumlu bulunmaktadır. Trustee üyeleri görevlerini part-time, herhangi bir ücret almaksızın, unvansız olarak yapmakta, olup, temel sorumlulukları kamunun ilgi ve denetimi ile kendilerini atayan Hükümet ve Kültür Bakanlığı arasında bir bağ kurmaktır. Galeri Direktörü bir anlamda Galeri'nin idari işlerini Trustee adına yürüten kişi olmaktadır. Galerinin her unvan ve görevdeki Personelinin işe alınması ve görevlendirilmeleri yine aynı hiyerarşik yapı içerisinde "*Board of Trustee*"rim bilgi ve onayı ile olmaktadır.

The National Gallery'nin Devlet ile ilişkisi yukarıda anlatılan şekilde, hiyerarşiden uzak, özerk bir yapı içerisinde bulunmakla birlikte, Galeri bütçesinin önemli bir kısmı merkezi idareden (*Department for Culture, Media and Sport - DCMS*) sağlanan ödeneklerden oluşmaktadır. Örneğin 1999 Yılı toplam bütçesi 31.4 milyon paundun (yaklaşık 55 trilyon Tl.) 2/3 üne yakın kısmı olan 19.5 milyon paundu (yaklaşık 35 trilyon Tl) bütçeden sağlanmıştır. Bütçenin 1 milyon paundluk kısmı Galeri satış mağazaları gelirlerinden kalan kısım ile sponsor yardımları ile yardımlardan sağlanmıştır. Yardımlar "*Charity*" ile sponsorlardan



sağlanan gelirler de bütçede önemli bir yer tutmaktadır.

Galeri'nin çeşitli bölümlerinde bulunan 3 ayrı satış mağazasında güzel sanatlarla ilgili yayınlardan-galeri koleksiyonlarından çeşitli ebattaki üretilmiş röprodüksiyonlara, yine galeri koleksiyonu ile ilgili (ressam, tür, ekol, dönem..vb) yayınlanmış cep kitapları, tanıtım kitaplarından-çeşitli kırtasiye, tekstil ve tüketim malzemelerinden oluşan hediyelik eşyaya kadar yüzlerce türdeki eşyanın satışının yapıldığı, bu mağazalardan yılda yaklaşık 1 milyon paund (yaklaşık 2 trilyon lira) gelir elde edildiği tespit edilmiştir. Bunların yanında, tüm giriş ve katlarda ziyaretçilere sunulan Bina Kat Planı'nda görüleceği üzere (Ek: 5) hemen hemen her katta Cafe ve Restaurant bulunmakta olup, bu yolla hem ziyaretçilerin gereksinimleri karşılanmakta, hem de önemli ölçüde gelir elde edilmektedir.

Galeri ziyaretçilerinden giriş ücreti alınmamaktadır. Ancak Galeri'nin çeşitli bölümlerinde yer alan sergi salonlarındaki özel sergilerin ziyareti ücrete tabiidir. Girişte ücret alınmamakla birlikte, hemen hemen bütün girişlere ve belirli yerlere konulan bağış kutuları (*Donation Box*) yoluyla ziyaretçilerin bağışta bulunmaya teşvik edildiği, bu yolla önemli ölçüde bağış toplandığı gözlemlenmiştir. Bağışların süreklilik kazanması için bir form geliştirilerek (Ek: 6), bu formun doldurulması suretiyle ziyaretçilerin kredi kartı numaraları alınmakta ve istediği miktarda ve sürede bağış yapabilmeleri sağlanmaktadır. Formu dolduran ziyaretçinin istediği anda bağışını kesmesi ve formun iptali mümkündür.

Galeri'nin çeşitli bölümlerinde bulunan sergi salonlarında özel sergiler açılabilir. Kendi dalında İngiltere'nin en önemli, Dünya'nın da sayılı plastik sanatlar müzesi olan National Galeri'de sergi düzenlemenin prestiji nedeniyle Galeri salonlarının önümüzdeki iki yıllık sergi programının dolu bulunduğu öğrenilmiştir. Sergi programı yönetim tarafından hazırlanıp, yine en üs karar mercii olan "*BoardofTrustee*" tarafından onaylanmaktadır.

Galeri'nin "*Centre Hail*" denilen salonunda her Çarşamba ücretsiz konserler düzenlenmektedir. Akşam ziyaret saatinden sonra düzenlenen konserlerde daha çok klasik müzik eserleri icra edilmektedir.

Galeri'nin en önemli faaliyetlerinden birisi de Eğitim Merkezi (*Education Centre*) olarak ayrılan bölümünde düzenlenen kurs ve seminerlerdir. Kurs ve seminerler, sergiler, konser programları Galeri ile ilgili önemli haberler aylık olarak çıkarılan "*National Gallery News*" adlı dergi ile ziyaretçi ve ilgililere duyurulmaktadır (Ek: 7). Bunun dışında, Galeri'nin tanıtımını yapan olan "*The National Gallery-Events-Information*" adlı broşürü (Ek: 8) otel, metro, önemli restaurant, diğer müze ve galeriler..gibi halka açık her yerde edinmek mümkündür.



Bu durum sadece *National Gallery* broşürü için söz konusu olmayıp, hemen hemen bütün kültürel ve turistik faaliyetler ile günlük yaşamı kolaylaştırıcı konularda bilgileri içeren sayısız broşürü şehrin halka açık bütün önemli noktalarından edinmenin mümkün olduğu gözlemlenmiştir.

The National Gallery Direktör Yardımcısı John MacAuslan ile yaptığımız görüşmede, Galeri koleksiyonunda yaklaşık 2300 adet tablo bulunduğu ve bunların yaklaşık % 85'inin aynı anda sergilenebildiği öğrenilmiştir. Galeri Kat Planı'nda da görüleceği üzere (Ek: 5), eserler 66 adet iç içe geçilebilir salonda sergilenmektedir. Eserler sergilenirken yapım tarihleri baz alınarak 4 ayrı döneme ayrılmıştır. "*Sainsbury J'Wing*" bölümünde 1260-1510 tarihlerinde yapılan tablolar 51-66 nolu salonlarda sergilenmektedir. "*West J'Wing*" bölümünde 1510-1600 tarihlerinde yapılan tablolar 2-13 nolu salonlarda sergilenmektedir. "*North Wing*" bölümünde 1600-1700 tarihlerinde yapılan tablolar 14-32 nolu salonlarda sergilenmektedir. "*East J'Wing*" bölümünde 1700-1900 tarihlerinde yapılan tablolar 33-46 nolu salonlarda sergilenmektedir. 1900 yılından sonra yapılmış bulunan tablolar "*Tate Gallery*" de sergilenmektedir. İngiltere tarih ve uygarlığı ile ilgili önemli olaylarla, önemli İngiliz şahsiyetleri ile ilgili tablolar ise *The National Gallery*'rim hemen bitişiğinde bulunan *The Portrait Gallery*'de sergilenmektedir.

Galeri'de ziyaretçilere verilen hizmetlerden bir diğeri de "*Gallery Guide Soundtrack*" uygulamasıdır (Ek: 9). Galeride gezi sırasında CD Player kullanılarak sergide bulunan tablolar konusunda her türlü bilgiyi elde etmek, dolayısıyla CD sayesinde bir çeşit rehberlik hizmetinden yararlanmak mümkündür. 6 dilde alınabilecek bu hizmet ücret karşılığı verilmektedir.

The National Gallery'nin ana yönetim organı olan *Board of Trustee* Galeri'ye eleman alımından-koleksiyonun zenginleştirilmesi için yeni eser alımına kadar her konuda da son karar mercii durumunda bulunmaktadır.

The National Gallery' de ilgi çekici bir etkinlik de "*Micro Gallery*" dir. Bu bölümde, Galeri'de bulunan eserlerle ilgili olarak bütün bilgiler, eserlerin sergide olup-olmadığı, sergide ise hangi salonda bulunduğu, eserin ressamı, teknik özellikleri, dönemi, hangi ekolde yapıldığı, eserde anlatılan olaylarla ilgili bilgileri bilgisayar ortamında elde etmek, diğer bir ifadeyle, bilgisayar yoluyla bütün galeriyi dolaşmak mümkün bulunmaktadır. "*Micro Gallery*" de yaklaşık 5000 sayfalık bilgi bulunduğu, bu bölümün tamamen sponsorlar (American Ekspress - AMEX) tarafından finanse edildiği tespit edilmiştir. "*Micro Gallery*" hizmetinden ücretsiz yararlanılabilmektedir. Ancak, bilgisayardaki resim ve bilgilerden kopya alınması ücrete tabiidir.



The National Gallery rin istatistiklerine göre, Galeri'yi 1999/2000 yılında 5.000.000 kişinin ziyaret ettiği, ayrıca Galeri'nin Website'sini de 708.978 kişinin ziyaret ettiği tespit edilmiştir.

Galeri'nin bütçe büyüklüklerine bakıldığında ise; 1998/1999 sezonunda 18.7 milyon paundu kamudan sağlanan (Arts Councils), 3.9 milyon paundu faaliyet gelirlerinden elde edilen ve 7.9 milyon paundu ise diğer gelirlerden oluşan (çoğunluğu sponsorlardan elde edilen) gelirlerden olmak üzere toplam 30.5 milyon paundluk (yaklaşık 55 trilyon TL) bir bütçeye sahip *olduğu*, bu gelirlerden 18.5 milyon poundunun faaliyet giderleri, 8.7 milyon poundunun koleksiyonun geliştirilmesi ve 2.6 milyon paundunun ise yatırımlar için harcandığı, 1999/2000 sezonunda ise 19.5 milyon paundu kamudan sağlanan, 4.3 milyon paundu faaliyetlerden elde edilen ve 7.6 milyon paundu ise diğer gelirlerden oluşan toplam 31.4 milyon paundluk (yaklaşık 57 trilyon TL) bir bütçeye sahip *olduğu*, bu bütçenin 20.3 milyon paundunun faaliyet giderleri, 6.3 milyon paundunun koleksiyonun geliştirilmesi, 4.8 milyon paundunun ise yatırımlar için harcandığı tespit edilmiştir (Ek: 10). Galeri'nin istatistiki verilerinden de anlaşılacağı üzere, bütçenin gelir kalemlerinin en önemli kısmının Kültür, Medya ve Spor Departmanı bütçesi veya fonlardan "*Arts Councils*" kanalıyla aktarılan kaynaklardan oluşmaktadır. Sponsorlardan da önemli ölçüde yardımlar alınmaktadır.

B) Fonetik Sanatlar Alanındaki Uygulamalar :

İngiltere müzik endüstrisine genel bir bakış açısından bakıldığında, 1997/98 sezonunda ülke genelinde 200 milyon albüm ve 85 milyon singel satıldığı, bunun bir önceki döneme göre % 2 artışı ifade ettiği görülmektedir. Bu satışlardan 1.2 milyar paund gelir elde edilmiş ve bunun 500 milyon paunda deniz aşırı ülkeler yapılan ihracattan elde edilmiştir. Müzik endüstrisi 115.000 kişiyi istihdam etmektedir. 1998 yılında Hükümet, CD korsanlığı, ses kayıtlarının dijital dağıtımı ve müzik eğitimi gibi konuların tartışıldığı ve tüm sektör temsilcilerinden oluşan Müzik Endüstrisi Forumu'nu oluşturmuştur.

Orkestra ve Koro Müziği

Orkestra ve korolar konserlerini her yıl sezonluk olarak bütün büyük kasaba ve şehirlerde halka sunmaktadırlar. Merkezi Londra'da, *South Bank Centre* 'da *Royal Festival Hail*, *Quenn Elizabeth Hail* ve küçük konserlere ev sahipliği yapan *Purcell Room*, *The Barbican Hail*, *The Royal Albert Hail*, resitallerin düzenlendiği *The JVigmore Centre*, ve *St John* başlıca konser salon ve merkezleridir. Birmigham'daki *Symphony Hail*, Manchester'deki *Halle Orcestra'nım* 2.400 koltuğa sahip *Bridgewater* salonu ile Belfast'daki 2.235 kişilik *JWaterfront Hail*

1997 yılında hizmete sunulmuştur.

Londra'daki önde gelen senfoni orkestraları, Şef Sir Colin Davis yönetimindeki Londra Senfoni Orkestrası (*London Symphony*) ve Şef Andrew David'sin yönetimindeki BBC Senfoni Orkestrası (*BBC Symphony*)'dır. Bunların dışında, Hollanda'lı yönetmen Bernard Haitink'in başkanlığını yaptığı Londra Filarmoni Orkestrası'nda önemli bir senfonik müzik kurumudur. Londra dışındaki orkestraların başlıcaları ise, Liverpool Kraliyet Filarmoni Orkestrası (*Royal Liverpool Philharmonic*), Birmingham Şehir Senfoni Orkestrası (*The City of Birmingham Symphony*), Ulster Orkestrası, (*Ulster Orchestra*), İskoçya Kraliyet Ulusal Orkestrası (*The Royal Scottish National Orchestra*) ve BBC Galler Ulusal Orkestrası (*BBC National Orchestra of Wales*) olarak sayılabilir.

İngiltere'deki senfonik müzik orkestraları denizaşırı ülke sanatçıları için misafir sanatçı olarak çalışılmak üzere en çok ilgi gören orkestralardandır. Önde gelen bütün orkestraların kendi koroları da mevcuttur. İngiliz geleneksel müziklerini icra eden *King's College Chapel, Cambridge* ve *Chirst Church Cathedral* koroları önde gelen korolardır.

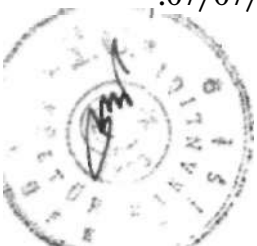
İngiltere müzik takvimindeki, Leeds Genç piyanistler Piyano Yarışması ile Cardiff Dünya Şarkı Yarışması diğer ülkelerdeki sıradışı genç sanatçıların ilgisini çeken önemli etkinlikler arasında yer almaktadır.

Müzik Eğitimi

İngiltere'deki profesyonel müzik eğitimi üniversite ve konservatuarlar tarafından verilmektedir. Londra'daki önde gelen konservatuarlar arasında Kraliyet Müzik Akademisi (*Royal Academy of Music*) Kraliyet Müzik Koleji (*Royal College of Music*), Guildhall Müzik ve Drama Okulu (*Guildhall Schooll of Music and Drama*) ve Trinity Müzik Koleji (*Trinity College of Music*) sayılabilir. Londra dışındaki önde gelen üniversite ve konservatuarlar arasında ise, İskoçya-Glasgov Kraliyet Müzik ve Drama Akademisi, (*Royal Scottish Academy of Music and Drama in Glasgow*), Manchester Kuzey Kraliyet Müzik Koleji (*The Royal Northern College of Music in Manchester*, Cardiff Galler Müzik ve Darama Koleji (*The Welsh College of Music and Drama in Cardiff*) ve Birmingham Konservatuarı (*Birmingham Conservatoire*) sayılabilir.

IV. SONUÇ :

Teftiş Kurulu Başkanlığının 07/07/2000 tarih ve 1196 sayılı emirleri ile .07/07/2000 tarih ve 1185 sayılı Bakan onayı gereğince İngiltere'deki plastik ve



fonetik sanatlar alanlarındaki uygulamalarla ilgili olarak yapılan inceleme-araştırma sonucunda;

İngiltere'de plastik sanatlar alanında yüzyıllar öncesinden başlayan çalışmalar ile elde edilen birikimlerin, kendi alanlarında sadece İngiltere'nin değil Dünya'nın da önde gelen galeri ve müzelerinde değerlendirildiği, gerek bu sanat kurumlarının yönetiliş şekli (merkezi ve yerel idarelerle ilişkileri, yöneticilerin ve/veya personelin atanma veya seçilmeleri, finansmanı, .kamu oyu ile ilişkiler...vb), gerekse bu kurumların yönetimindeki etkinlikle ülkemizdeki uygulamalar karşılaştırıldığında bariz farklılıklar ve ülkemiz açısından eksikler bulunduğu söylenebileceği, esasen Bakanlığımıza veya diğer kurumlara bağlı olarak çalışan etkin bir plastik sanat müze veya galerisinin bulunduğu dahi söylenemeyeceği, Bakanlığımıza bağlı olan Ankara, İstanbul, İzmir ve Erzurum Resim ve Heykel Müzelerinden en geniş koleksiyona sahip olan Ankara Resim ve Heykel Müzesi'nin dahi, gerek binasının fiziki mekan olarak müzecilik faaliyetine uygun olup-olmadığının hala tartışmalı olması, gerekse koleksiyonundaki eserlerin sergilenme oranı, ziyaretçi sayısı, Ankara ve/veya ülke genelinde, hatta yurtdışında tanınırlığı gibi kriterler dikkate alındığında, bir plastik sanat müzesi olup-olmadığının tartışılabilirliği, bu durumun da, köklü bir kültür mirasına sahip ülkemiz açısından büyük bir eksiklik olduğu, bu nedenle, gelecek yıllardaki plastik sanatlar alanında geliştirilecek projelerde ve bu alanda kurulacak müze ve galerilerin faaliyetlerinde raporumuzda yer alan İngiltere'deki uygulamaların da olabilirliği ölçüsünde dikkate alınmasının, kısa dönemde de, hali hazır müze ve sanat kurumlarındaki faaliyet ve hizmetlerin çeşitlendirilmesi ve etkinliğin artırılması için, raporumuzda yer alan, İngiltere National Gallery'de ziyaretçi ve halka sunulan hizmetlerin gerçekleştirilmeye çalışılmasının yerinde olacağı kanaatine varılmıştır.

Arz ederim.

Ankara, 27/04/2001

/ > .-^ \
i
İzzet Yıldırım

İZZET YILDIRIM
Başmüfettiş